

In memoriam professor Mathieu Noteborn

Op 5 april 2019 is onze collega en goede vriend Professor Dr. Mathieu Noteborn overleden. In januari van dit jaar werd bij Mathieu een darmtumor geconstateerd, en chirurgisch verwijderd. Aansluitend onderging Mathieu chemotherapie en hoewel deze therapie ingrijpend was leek Mathieu deze goed te ondergaan. Hij bleef op de voor hem bekende wijze optimistisch en sprak zelfs al van een bezoek aan het lab, om zijn collega's te ondersteunen bij het afsluiten van de succesvolle evaluatie van zijn opleidingen. Het mocht niet zo zijn. Op vrijdagochtend werd Mathieu onwel. Kort daarop is Mathieu thuis overleden. Mathieu is 64 jaar oud geworden. Hij laat zijn echtgenote Ellie, zoon Willem en dochter Rosanne in verslagenheid achter.

Mathieu werd op 19 december 1954 geboren in Vaals. Na in 1980 zijn studie biologie aan de Rijksuniversiteit Groningen met succes te hebben afgerond begon hij aan dezelfde instelling aan zijn promotieonderzoek. In 1985 promoveerde Mathieu op het proefschrift getiteld 'RNA's transcribed from yolk proteins' met als promotor Professor Max Gruber. Zijn promotieonderzoek bleef niet onopgemerkt en leidde tot een aanbod om onder de gerenommeerde Professor Charles Weissman postdoctoraal onderzoek in de moleculaire celbiologie te komen doen. Mathieu nam dit aanbod aan en de relatief korte periode (1985-1987) die hij aan de prestigieuze Universiteit van Zürich doorbracht was bepalend voor zijn verdere carrière als onafhankelijk onderzoeker en onderwijzer, die zich vanaf 1987 in Leiden voltrok.

Vanaf 1987 tot 1992 deed Mathieu samen met Professor Lex van der Eb (LUMC) onderzoek aan de replicatie van het kippenvirus (Chicken Anemia Virus, CAV). Gedurende deze periode ontdekte hij een klein viruseiwit, met onbekende biologische functie, dat echter in staat bleek te zijn om tumorcellen te doden zonder gezonde cellen aan te tasten. De vondst van dit eiwit, door Mathieu 'Apoptin' gedoopt, gaf richting aan het onderzoek van Mathieu als Hoofdonderzoeker bij de Moleculaire

Celbiologie (LUMC, 1992-1996) en stond aan de basis van zijn startup biotech firma, Leadd BV. Van 1996 tot 2003 heeft Mathieu zich als CSO van Leadd BV ten volle ingezet om het werkingsmechanisme van Apoptin te ontrafelen om van dit wonderbaarlijke virale eiwit een anti-kankermedicijn te maken. De toekomst zal uitwijzen of Mathieu's vinding de kliniek zal bereiken.

In 2003 besloot Mathieu dat het tijd was voor een terugkeer naar de academie. Hij bleef zijn passie voor de moleculaire celbiologie trouw en ging zich meer richten op het overbrengen van zijn kennis en kunde op zijn vakgebied aan nieuwe generaties. In 2003 accepteerde Mathieu een aanbod van het Leiden Instituut voor Chemisch onderzoek (LIC) en ging hij als groepsleider aan de slag binnen de biofysische structuurchemie groep onder leiding van Professor Jan-Pieter Abrahams. Kort daarop, in 2005, volgde de benoeming tot hoogleraar in de Biologische Chemie, een leerstoel die Mathieu tot zijn overlijden bekleedde. Tegelijk met zijn benoeming, waar Mathieu zeer fier op was, nam hij de leiding van de op dat moment nog jonge Bacheloropleiding Life Science & Technology (LST) op zich. Deze beslissing bleek het startpunt te zijn van een glanzende carrière als gedreven onderwijsbestuurder en begenadigd docent.

Als geen ander wist Mathieu bestuurlijke en organisatorische aspecten van het Bachelor onderwijs (en vanaf 2009 ook de Leidse Master LST waarvan hij ook opleidingsdirecteur werd) te combineren met het geven van veel en goed onderwijs. Hij vervulde zijn onderwijstaken met hart en ziel en stond niet boven, maar tussen studenten en docenten. Zijn passie voor het vak en zijn gevoel voor humor maakte van Mathieu een zeer geliefd persoon, zowel bij studenten en collega's alsook bij universitaire bestuurders en collega's van ondersteunende diensten. Het onderwijzen en uitdragen van de moleculaire celbiologie in de breedste zin van het woord bleef voor Mathieu zeker niet beperkt tot de LST-curricula. Hij stond aan de basis van het 'Reizend DNA Lab Leiden' binnen welk kader door de jaren heen een groot aantal middelbare scholen in heel Nederland zijn bezocht en scholieren warm gemaakt zijn voor de schoonheid van de moleculaire biologie.

Vanaf 2012 was Mathieu directeur van het Junior Science Lab, en bouwde hij dit programma, waarbinnen scholieren kennis maken met de basisbeginselen van de chemie ('wat zijn moleculen, wat is DNA, wat is de chemie van het leven') uit tot wat het vandaag de dag is: meer dan 3000 leerlingen die de Gorlaeus laboratoria jaarlijks bezoeken. Mathieu was actief lid en geruime tijd voorzitter van het Natuurwetenschappelijk Gezelschap Leiden. Zijn sociale betrokkenheid toonde Mathieu met het door hem ontwikkelde onderwijsprogramma voor PABO-studenten, de weekend-bijcholingslessen die hij voor kinderen uit sociaal zwakkere kringen heeft opgezet en de door hem georganiseerde wetenschapdag (2017) voor in Leiden gevestigde Syrische vluchtelingen.

Met het overlijden van Mathieu is ons een zeer gewaardeerd en geliefd collega, mentor en onderwijzer ontvallen. We wensen zijn achtergebleven familie, vrienden, collega's, studenten en leerlingen veel sterkte met het verwerken van dit grote verlies.

<https://www.universiteitleiden.nl/nieuws/2019/04/in-memoriam-professor-mathieu-noteborn>